

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВТОР ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ М.Л. против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 30206/23)

ПРЕСУДА

Член 8 • Семеен живот • Мерка за забрана за приближување на жалителот до неговата деветгодишна ќерка во рамки на кривична постапка што се води против него поради наводно насилство и закани врз неговата ќерка и поранешната сопруга • Мерката за забрана издадена од судијата на претходна постапка како мерка на претпазливост не се смета за неразумна • Недоволно образложение и недостаток на самостојна и сеопфатна проценка на ризикот од страна на тричлен судски совет при потврдување на мерката за забрана по жалба • Отсуство на образложени одлуки од страна на судијата на претходна постапка во однос на задолжителното периодично преиспитување на мерката за забрана • Недостаток на суштинско испитување врз основа на ажурирани информации • Неуспех во вклучувањето на жалителот во процесот на преиспитување • Отсуство на процедурални гаранции во периодичното преиспитување што му овозможуваат на жалителот да ги заштити своите интереси за повторно обединување со својата ќерка

Изготвено од страна на Регистарот. Не го обврзува Судот.

СТРАЗБУР

24 јуни 2025 година

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 §2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот М.Л. против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (втор оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Arnfinn Bårdsen, *Претседател*,
Saadet Yüksel,
Tim Eicke,
Jovan Plievski,
Gediminas Sagatys,
Stéphane Pisani,
Juho Lavaruro, *судии*

и Dorothee von Arnim, *Заменик секретар*,

Разгледувајќи ги:

жалбата (бр. 30206/23) против Република Северна Македонија поднесена до Судот на 21 јули 2023 година, во согласност со член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на македонски државјанин/граѓанин на Република Северна Македонија, г-дин М.Л. („жалителот“);

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбите во врска со издавањето и продолженото важење на мерката за забрана за приближување до неговата ќерка, како и да се прогласи остатокот од жалбата за недозволен;

одлуката да не се открие името на жалителот;

забелешките на страните;

Разгледувајќи го случајот на нејавна седница на 3 јуни 2025 година,

Ја донесе следната пресуда која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

1. Случајот се однесува на изречена мерка за забрана со која на жалителот му се забранува пристап до неговата ќерка во радиус од 100 метри и посета на нејзиниот дом и училиште, како и наводниот неуспех на домашниот суд редовно, на секои два месеци, да ја преиспитува потребата од таква мерка за забрана, како што бара домашното законодавство. Според член 8 од Конвенцијата се покренува прашање во врска со истото.

ФАКТИ

2. Жалителот е роден во 1984 година и живее во Скопје. Тој беше застапуван од г-дин Л. Јанев, адвокат кој работи во Скопје.

3. Владата беше застапувана од нејзиниот застапник, г-ѓа Д. Цонова.

4. Фактите од случајот може да се сумираат на следниов начин.

I. ПОЗАДИНА НА СЛУЧАЈОТ И ПОСТАПКА ЗА СТАРАТЕЛСТВО И ПРАВА ЗА КОНТАКТ

5. Во јули 2013 година, жалителот се оженил со Д.Б.Л. („мајката“). Во декември 2013 година, се родила нивната ќерка Д. Во декември 2021 година, жалителот поднел барање за развод и побарал старателство над Д.

6. На 10 март 2022 година, Центарот за социјална работа („Центарот“) издаде мислење со кое препорача на жалителот да му се додели старателство над Д.

7. Во јуни 2022 година, жалителот се иселил од семејниот стан. Во периодот од јуни до октомври 2022 година, Д. престојувала кај жалителот секоја втора седмица.

8. На 25 октомври 2022 година, жалителот го известил Центарот дека мајката покренала кривична постапка против него (види став 17 подолу) и дека тој не ја видел Д. од 2 октомври 2022 година. Тој побарал да му се додели старателство над Д.

9. На 23 јануари 2023 година, Центарот донесе одлука со која ги утврди правата на жалителот за контакт со Д., според која жалителот требаше, меѓу другото, да го поминува времето со Д. секој втор викенд и секоја среда.

10. Со поднесоци од 30 јануари, 2, 23 и 27 февруари и 2 март 2023 година, жалителот се пожалил до Центарот дека мајката не ја почитувала одлуката со која се утврдени правата за контакт и дека речиси воопшто не остварил средба со Д. од октомври 2022 година, освен две кратки средби за време на кои Д. била видливо вознемирена. Тој тврдел дека Д. одбивала да го види како резултат на влијанието на мајката и нејзиното семејство врз неа. Тој побарал Д. да му биде доверена нему, Центарот да организира средба меѓу него и Д. во своите простории, како и да ѝ наложи на мајката да не го попречува неговиот контакт со Д.

11. На 19 април 2023 година, Министерството за труд и социјална политика ја отфрли жалбата на жалителот поднесена против одлуката за правата за контакт од 23 јануари 2023 година (види став 9 погоре).

12. На 8 мај 2023 година, со оглед на мерките изречени против жалителот во истовремени кривични постапки (види ставови 17-35 подолу), Центарот ја поништи својата одлука од 23 јануари 2023 година. На 11 септември 2023 година, тој издаде ново мислење во врска со потребите на постапката за развод и старателство, препорачувајќи старателството над Д. да ѝ се додели на мајката. Тој се повика на неколку фактори, меѓу кои беа мерките изречени против жалителот во кривичната постапка, како и „подолгиот период на разделба“ помеѓу жалителот и Д.

13. На 4 декември 2023 година, Центарот повторно ги регулираше правата за контакт на жалителот во однос на Д. Во согласност со оваа одлука, жалителот можел да се гледа со Д. по еден час двапати месечно во просториите на Центарот.

14. Со пресуда од 11 март 2024 година, која стана правосилна на 5 јуни 2024 година, Основниот граѓански суд во Скопје („Граѓанскиот суд“) го раскина бракот меѓу жалителот и мајката, го додели старателството над Д. на мајката и ги утврди правата за контакт на жалителот во однос на Д.

II. ЗАШТИТНИ МЕРКИ ИЗРЕЧЕНИ ВО ГРАЃАНСКА ПОСТАПКА

15. Додека постапката опишана погоре беше во тек, на 23 ноември 2022 година, Граѓанскиот суд го усвои барањето поднесено од Центарот и изрече заштитни мерки согласно Законот за спречување и заштита од насилство врз жени и семејно насилство против жалителот и мајката. Судот им забрани да се расправаат во присуство на Д. и да се закануваат еден на друг со семејно насилство, како и да ја вклучуваат Д. во нивните меѓусебни недоразбирања. Исто така, Судот особено му забрани на жалителот да изврши какви било акти на семејно насилство врз мајката во присуство на Д. Дополнително, Судот им наложи и на жалителот и на мајката да присуствуваат на советувања за сторители на семејно насилство.

16. Апелациониот суд во Скопје го врати случајот на повторно разгледување и на 9 јуни 2023 година Граѓанскиот суд повторно ги одреди истите мерки кои беа потврдени од Апелациониот суд на 10 јули 2023 година.

III. КРИВИЧНА ПОСТАПКА ПРОТИВ ЖАЛИТЕЛОТ И МАЈКАТА И ИЗРЕКУВАЊЕ МЕРКА ЗА ЗАБРАНА ЗА ПРИБЛИЖУВАЊЕ ПРОТИВ ЖАЛИТЕЛОТ

17. Додека постапката за развод и старателство беше во тек, на 20 октомври 2022 година, мајката пријавила во полиција дека жалителот наводно ѝ испратил заканувачки пораки преку апликација за инстант пораки. По сослушувањето на жалителот, на 28 декември 2022 година, полицијата поднесе кривична пријава до јавниот обвинител против жалителот заради закана упатена кон мајката на Д. (загрозување на сигурноста).

18. Во меѓувреме, во декември 2022 година, жалителот поднесе кривична пријава против мајката, тврдејќи дека таа му се заканувала и лажно го обвинила дека ѝ се заканувал. Судот не беше информиран за исходот од оваа постапка.

19. На 1 март 2023 година, мајката пријави во полиција дека во периодот од октомври 2022 година и март 2023 година, жалителот физички и психички ја малтретирал Д. додека таа престојувала кај него. Мајката тврдела дека жалителот ја навредувал, ѝ се заканувал и ѝ викал на Д., а понекогаш ја удирал по главата и ја клоцал по нозете.

20. Истиот ден, двајца полициски службеници ја испрашале Д., која изјавила дека не го видела жалителот од октомври 2022 година бидејќи не сакала и дека кога поминувала време со него откако тој се иселил од нивниот стан, тој ја удрил во лицето и телото и ѝ се заканувал и ја навредувал. Таа понатаму изјавила дека не сака да го види жалителот, ниту да поминува време со него.

21. На 2 и 3 март 2023 година, двајца полициски службеници ги испрашале наставничката на Д., училишниот психолог и педагошкиот експерт, како и бабата на Д. од мајчина страна. Наставничката изјавила дека од 15 февруари 2023 година Д. станала расеана и постојано била лошо расположена. Таа опишала настан кога жалителот требало да ја земе Д. од училиште, но таа плачела и одбивала да си оди со него. Бабата, меѓу другото, изјавила дека жалителот постојано ја изложувал Д. на физичко и психичко малтретирање.

22. На 6 март 2023 година, полицијата привремено го привела и го испрашала жалителот, кој ги негирал обвинувањата и изјавил дека не ја видел Д. од 2 октомври 2022 година. Потоа, полицијата поднела кривична пријава до јавниот обвинител против жалителот за телесна повреда нанесена преку семејно насилство и за насилство врз дете. Кривичната пријава била придружена, меѓу другото, со копии од исказите на Д. и сведоците (види ставови 20 и 21 погоре), другите кривични пријави за закани што жалителот и мајката ги поднеле еден против друг (види ставови 17 и 18 погоре), и одлуката на Граѓанскиот суд од 23 ноември 2022 година со која се изрекуваат заштитни мерки и против жалителот и против мајката (види став 15 погоре). Исто така, приложени се копии од психијатриски медицински извештаи и белешки од 6 и 15 февруари и 2 март 2023 година. Во извештајот од 6 февруари 2023 година, издаден од психијатар од приватна здравствена установа, меѓу другото, е наведено дека Д. изјавила дека таткото ја удирал, ја навредувал и ѝ викал. Психијатарот констатирал дека Д. била вознемирена и анксиозна, како и дека изразила страв од можноста за разделба од нејзината мајка. Останатите медицински белешки, издадени од психијатри од јавни здравствени установи, се однесуваат на изјави на Д. во кои таа наведува дека не сака да го види жалителот. Притоа било утврдено дека Д. била лута, вознемирена и исплашена, а како препорака било наведено дека е потребно да разговара со психолог.

23. Истиот ден, јавниот обвинител побара од судија на претходна постапка да наложи заштитни мерки (мерки на претпазливост) во однос на жалителот, согласно член 146(1)(5) и (6) и член 146(5) од Законот за

кривична постапка (види став 37 подолу) и во однос на двете кривични пријави против жалителот за закана кон мајката и нанесување телесни повреди и за употреба на насилство врз Д. (види ставови 17 и 22 погоре). Кон барањето беа приложени копии од доказите наведени во став 22, како и снимки од екранот со заканувачките пораки наводно испратени од жалителот до мајката на Д. Жалителот беше изведен пред судија на претходна постапка во Основниот кривичен суд Скопје („Кривичниот суд“), каде што изјави дека не ја видел својата ќерка пет месеци. Тој не поднесе никакви пишани докази.

24. Сепак, на истиот ден (6 март 2023 година) судијата на претходна постапка го прифати барањето на обвинителот за изрекување заштитни мерки. Согласно член 146(1)(5) и (6) од Законот за кривична постапка (види став 37 подолу), судијата изрече мерка за забрана за приближување на жалителот до Д. и мајката во радиус од 100 метри и да го посетува училиштето на Д. или живеалиштето на Д. и мајката („мерка за забрана“). Овие мерки ќе се применуваат онолку долго колку што е потребно, но најдоцна до донесување на конечната пресуда во кривичната постапка. Судот ќе ја преиспитува потребата од мерките на секои два месеци. Во мерката за забрана за приближување се наведуваат следниве причини за донесување на одлуката:

„... видот и сериозноста на пропишаната казна, реалната можност таа да се изрече, начинот на кој [жалителот] ги сторил кривичните дела [и] нивните последици се околности кои оправдано укажуваат дека [жалителот] може да влијае врз жртвите за време на постапката[.] ... [С]удот ја проценил личната, семејната и материјалната состојба на [жалителот], [односно] дека тој е релативно младо лице [и] вработен, [но] одлучил дека овие околности не можат доволно да го оправдаат очекувањето дека тој нема да влијае врз жртвите ...

... имајќи ја предвид сериозноста на кривичните дела за кои е обвинет [жалителот], пропишаната казна и, особено, психолошкото и физичкото здравје на малолетното дете [Д.], со цел да се олесни непреченото водење на кривичната постапка, [Судот смета дека] е потребно да се преземат мерки со цел да се избегне какво било можно влијание врз жртвите...“

25. На 7 март 2023 година, жалителот добил копија од мерката за забрана за приближување. На 9 март 2023 година, тој поднел жалба против истата, тврдејќи дека не можел да биде насилен кон Д. во периодот од октомври 2022 до март 2023 година, бидејќи речиси воопшто не ја видел од 2 октомври 2022 година. Во прилог на истата, тој доставил, меѓу другото, копија од својот поднесок до Центарот од 25 октомври 2022 година (види став 8 погоре), копии од одлуката за правата за контакт од 23 јануари 2023 година и неговите жалби поднесени до Центарот во јануари, февруари и март 2023 година (види став 10 погоре) во кои се жалел на неспроведување на одлуката за правата за контакт. Во врска со наводните закани против мајката, тој изјавил дека веќе покренал кривична постапка против неа за лажни обвинувања и доставил извештај од експерт во кој се заклучува дека на

релевантниот ден не биле испратени пораки до мајката од неговиот телефон. Жалителот понатаму тврдел дека Центарот никогаш не пронашол никакви неправилности во неговото однесување кон Д. и дека мерката за забрана за приближување би ја оддалечила Д. од него.

26. На 15 март 2023 година, тричлен совет на Кривичниот суд ја отфрли неговата жалба и ја потврди мерката за забрана. Релевантниот дел од одлуката гласи:

„... Советот ја оцени одлуката на судијата на претходна постапка ... и утврди дека таа е оправдана и поткрепена со доволно факти и докази. Во овој случај, постои основано сомнение дека [жалителот] ги сторил кривичните дела за кои е обвинет. Со оглед на тоа што постапката е во фаза на истрага и дека, во моментот, се преземаат релевантни истражни мерки ... изрекувањето на мерките на претпазливост за обезбедување присуство на [жалителот во постапката] и непреченото водење на постапката, како што е наведено во оперативните одредби на одлуката, беше оправдано. Во оваа фаза од постапката, ... видот и сериозноста на пропишаните казни со кои се соочува [жалителот], реалната можност тие да бидат изречени, ... основаното сомнение дека ги сторил кривичните дела и последиците од нив се околности кои оправдано укажуваат дека [жалителот] може да влијае врз жртвите во постапката. Од горенаведените [причини], Советот не ги прифаќа аргументите изнесени во жалбата и смета дека одлуката била правилна и законска, имајќи ја предвид сериозноста на кривичните дела со кои [жалителот] беше обвинет и, особено, психолошкото и физичкото здравје на малолетното лице [Д.]. Со цел да се овозможи непречено водење на кривичната постапка и поради потребата од преземање мерки насочени кон избегнување на какво било можно влијание врз жртвите, со што ќе се обезбедат непристрасни изјави на жртвите во постапката, Советот смета дека изрекувањето на предметните заштитни мерки било оправдано.“

27. Во кривичната постапка што следеше, обвинителот прибра изјави од мајката, жалителот и наставничката на Д. Дополнително, обвинителот побара информации од Центарот и меѓу другото, нареди да се достави извештај од експерт во врска со психолошката состојба на Д.

28. На 16 март 2023 година, Центарот, меѓу другото, го известил обвинителот дека Д. била вклучена во споровите меѓу жалителот и мајката и дека таа била „второстепена жртва на семејно насилство од страна на родителите“. Центарот дополнително го информирал обвинителот за тогашната тековна граѓанска постапка во која биле издадени заштитни мерки против жалителот и мајката (види став 15 погоре).

29. Во нивниот извештај за психолошката состојба на Д., од 10 април 2023 година, експертите (психијатар и психолог) утврдиле дека Д. самостојно изразила желба да не го гледа жалителот и дека таа изјавила дека тој ги претепал неа и нејзината мајка, но дека не можела да даде дополнителни детали и не го разбира значењето на одредени зборови што ги употребила. Дополнително експертите утврдиле дека немало знаци на физичко или психолошко злоставување или какви било индикации дека жалителот ѝ се заканил на Д. дека ќе ја одвои од

нејзината мајка или дека влијаел врз неа во однос на кривичните дела за кои бил обвинет. Таа не била вознемирена ниту се плашела да зборува за тие настани и се обидела да ги убеди експертите дека нејзиниот татко - жалителот - е многу лош човек.

30. На 12 мај 2023 година, обвинителката ги отфрли двете кривични пријави поднесени против жалителот, со образложение дека не постојат елементи на сторени кривични дела. При донесување на одлуката, таа особено ги зема предвид наводите од горенаведениот извештај од експерт во кој не беа утврдени индикации дека Д. била изложена на насилство. Дополнително, врз основа на податоците доставени од телекомуникациската компанија, обвинителката утврди дека заканувачките пораки упатени до мајката не биле испратени од телефонот на жалителот, туку од друг мобилен телефонски број чиј корисник не можел да се идентификува.

31. На 25 јули 2023 година, жалителот побарал од судијата на претходна постапка да ја укине мерката за забрана, со оглед на тоа што обвинителот ги отфрлил кривичните пријави против него. Судијата на претходна постапка го доставил тоа барање до обвинителот, кој одговорил дека мајката има право да поднесе жалба против одлуката на обвинителот за отфрлање на кривичните пријави, која сè уште не ѝ била доставена. Судијата на претходна постапка не донел писмена одлука во врска со барањето на жалителот.

32. На 10 август 2023 година, жалителот поднел барање за разгледување на случајот на обвинителот. Според службената белешка составена од обвинителот, на 17 август 2023 година, адвокатот на жалителот го разгледал случајот.

33. На неутврден датум, мајката поднела жалба против одлуката на обвинителот од 12 мај 2023 година со која се отфрлиле кривичните пријави против жалителот. На 11 септември 2023 година, повисокиот јавен обвинител ја отфрлил нејзината жалба.

34. На 14 септември 2023 година, обвинителот го информираше судијата на претходна постапка дека кривичните пријави против жалителот се конечно отфрлени и предложи да се укине мерката за забрана против жалителот.

35. На 2 октомври 2023 година, судија на претходна постапка, постапувајќи по сопствено барање и повикувајќи се на предлогот на обвинителот, ја укина мерката за забрана. Тој утврди дека законските услови за нејзина примена повеќе не се исполнети, со оглед на тоа што обвинителот ги отфрли кривичните обвиненија против жалителот.

РЕЛЕВАНТНА ПРАВНА РАМКА

I. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

A. Закон за кривична постапка од 2010 година (Закон за кривична постапка, Службен весник бр. 150/2010, 100/2012 и 142/2016)

36. Според член 144(1) од Законот за кривична постапка, мерките за обезбедување присуство на обвинето лице во кривична постапка и за непречено водење на таа постапка можат да вклучуваат, меѓу другото, мерки на претпазливост.

37. Според член 146(1) од Законот, во однос на целите наведени во член 144(1) погоре, Судот може да ги наложи, меѓу другото, следниве мерки на претпазливост: забрана за посета на одредено место или подрачје (член 146(1)(5)) и забрана за приближување или воспоставување и одржување односи со одредени лица (член 146(1)(6)). Според член 146(2) мерките на претпазливост може да траат онолку долго колку што има потреба од нив, а најдоцна до донесување на конечна пресуда во случајот. Според член 146(3), Судот е должен по сопствена иницијатива (по службена должност) да утврди дали има потребата од продолжување на важноста на мерката на претпазливост на секои два месеци, која може да се укине пред рокот утврден во член 146(2) ако потребата за неа или законските услови за нејзина примена повеќе не постојат. Според член 146(5), мерките на претпазливост може да се изречат по барање на јавниот обвинител, во фазата на истрага од страна на судијата на претходна постапка и откако обвинителниот акт ќе стане правосилен од страна на Судот кој постапува во кривичната постапка. Според член 146(6) страните имаат право на жалба против одлуката за изрекување или укинување на мерките на претпазливост која треба да се поднесе во рок од три дена.

B. Релевантна домашна пракса

38. Основниот суд во Куманово, со јавно достапна одлука (Ксп. бр. 13/17, од 30 јануари 2017 година), по сопствено барање, ги преиспита мерките на претпазливост претходно изречени на обвинет во кривична постапка на 27 април 2015 година.

II. РЕЛЕВАНТЕН МЕЃУНАРОДЕН МАТЕРИЈАЛ

A. Обединети нации

39. Конвенцијата на Обединетите нации за правата на детето е во сила во однос на тужената држава од 2 декември 1993 година. Релевантните делови од таа Конвенција, како и релевантните делови од општиот

коментар бр. 14 (2013) (за правото на детето, неговите или нејзините најдобри интереси да бидат земени предвид како примарна грижа (CRC/C/GC/14), објавен на 29 мај 2013 година) на Комитетот за правата на детето на Обединетите нации беа цитирани, на пример, во *Wetjen and Others v. Germany* (бр. 68125/14 и 72204/14, §§ 36 и 38, 22 март 2018 година)). Покрај тоа, според член 9 § 3 од Конвенцијата за правата на детето, државите членки се обврзани да го почитуваат правото на детето кое е одвоено од едниот или двата родители, да одржува лични односи и директен контакт со двајцата родители редовно, освен ако тоа не е спротивно на најдобрите интереси на детето.

Б. Совет на Европа

1. Конвенција за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство

40. Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство (Истанбулска конвенција, CETS 210), усвоена на 11 мај 2011 година, стапи во сила во однос на тужената држава на 1 јули 2018 година. Според член 3 од Конвенцијата, „семејното насилство“ подразбира било кое физичко, сексуално, психолошко или економско насилство кое се случува во рамките на семејството или станбената заедница или помеѓу поранешни или сегашни сопружници или партнери, без разлика дали сторителот живее или живеел со жртвата. Други релевантни одредби од Истанбулската конвенција гласат како што следува:

Член 18 – Општи обврски

„1. Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки за заштита на сите жртви од какви било понатамошни акти на насилство.“

2. Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки, во согласност со внатрешното право, за да обезбедат дека постојат соодветни механизми за обезбедување ефективна соработка меѓу сите релевантни државни агенции, вклучувајќи го судството, јавните обвинители, органите за спроведување на законот, локалните и регионалните власти, како и невладините организации и други релевантни организации и субјекти, при заштитата и поддршката на жртвите и сведоците на сите форми на насилство опфатени со Конвенцијата, вклучувајќи и преку упатување до општи и специјализирани служби за поддршка како што е детално опишано во членовите 20 и 22 од оваа Конвенција.

...“

Член 50 – Непосредна реакција, превенција и заштита

„1. Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки за да обезбедат дека надлежните органи за спроведување на законот реагираат на сите форми на насилство опфатени со Конвенција веднаш и соодветно преку нудење адекватна и непосредна заштита на жртвите.“

2. Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки за да обезбедат дека надлежните органи за спроведување на законот се ангажираат веднаш и соодветно во превенцијата и заштитата од сите форми на насилство опфатени со Конвенцијата, вклучувајќи и употреба на превентивни оперативни мерки и собирање докази.“

Член 52 – Итни мерки на заштита

„Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки за да обезбедат дека надлежните органи имаат овластување да му наредат, во ситуации на непосредна опасност, на сторителот на семејно насилство да го напушти живеалиштето на жртвата или на лицето изложено на ризик за доволен временски период и да му забранат на сторителот да влегува во живеалиштето или да контактира со жртвата или со лицето изложено на ризик. Мерките преземени согласно овој член ставаат приоритет врз безбедноста на жртвите или на лицата изложени на ризик.“

Член 53 – Мерки за забрана на приближување или заштита

„1. Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки за да обезбедат дека соодветни мерки за забрана на приближување или за заштита им се достапни за жртвите на сите форми на насилство опфатени со Конвенцијата.“

2. Страните ги преземаат потребните законодавни или други мерки за да обезбедат дека мерките за забрана на приближување или заштита наведени во став 1:

- се достапни за непосредна заштита и без прекумерни финансиски или административни товари врз жртвата;

– се издаваат за определен период или сè додека не се изменат или не се отповикаат;

- кога е потребно, се издаваат на ех parte основа со непосредно дејство;

...“

41. Релевантните делови од Појаснувачкиот извештај на Истанбулската конвенција гласат вака:

Член 53 - Мерки за забрана на приближување или заштита

”...“

268. ... [Целта] [на] мерките за забрана на приближување или заштита] е да понудат брз правен лек за заштита на лицата кои се изложени на ризик од која било од формите на насилство опфатени со Конвенцијата преку забрана, ограничување или пропишување на одредено однесување од страна на сторителот. ...

269. Изготвувачите одлучија да им остават на страните можност да го изберат соодветниот правен режим според кој можат да се издадат такви мерки. Дали мерките за забрана или заштита се засновани на граѓанското право, кривичното процесно право или административното право или на сите нив, ќе зависи од националниот правен систем и пред сè од потребата за ефективна заштита на жртвите.

270. Став 2 содржи голем број спецификации за мерки за забрана на приближување и заштита. Првата алинеја бара овие мерки да нудат непосредна заштита и да бидат достапни без прекумерни финансиски или административни

товарења врз жртвата. Ова значи дека секоја мерка треба да стапи на сила веднаш по нејзиното издавање и ќе биде достапна без долги судски постапки. ...

272. Третата алинеја бара од страните да обезбедат дека во одредени случаи овие мерки може да се издадат, доколку е потребно, на ех парте основа со непосреден ефект. Ова значи дека судија или друг надлежен службеник би имал овластување да издаде привремена мерка за забрана или заштита врз основа на поднесено барање само од една страна. Треба да се напомене дека, во согласност со општите обврски предвидени во член 49 (2) од оваа Конвенција, издавањето такви мерки не смее да биде штетно за правата на одбраната и барањата за фер и непристрасно судење, во согласност со член 6 од ЕКЧП. Ова особено значи дека лицето против кое е издадена таква мерка за забрана треба да има право да поднесе жалба против истата пред надлежните органи и според соодветните внатрешни процедури.“

2. Насоки на Комитетот на министри на Советот на Европа за правда за децата

42. Насоките за правда за децата беа усвоени од Комитетот на министри на 17 ноември 2010 година. Релевантните делови гласат како што следува:

А. Општи елементи на правда за децата

3. Безбедност (посебни превентивни мерки)

„11. Во сите судски и вонсудски постапки или други интервенции, децата треба да бидат заштитени од штета, вклучувајќи заплашување, одмазда и секундарна виктимизација.“

...

13. Посебни мерки на претпазливост треба да се применуваат за деца кога наводниот сторител е родител, член на семејството или примарен старател.“

...

Г. Правда за децата за време на судските постапки

4. Избегнување на непотребно одложување

„50. Во сите постапки што вклучуваат деца, треба да се применува принципот на итност за да се обезбеди брз одговор и да се заштитат најдобрите интереси на детето, почитувајќи го владеењето на правото.“

...“

ЗАКОН

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 8 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

43. Жалителот, повикувајќи се на член 6 од Конвенцијата, се жалеше на изречената мерка за забрана за приближување до неговата деветгодишна ќерка Д. Тој, особено, тврдеше дека судијата на претходна постапка не ги истражил доволно фактите и не им дал соодветна тежина на аргументите поднесени од него при донесување на

мерката за забрана, дека Советот од тројца судии не дал доволно причини при потврдувањето на таа мерка за забрана, дека судијата на претходна постапка не ја преиспитал мерката за забрана два месеци откако била издадена како што наложува домашното законодавство, дека барањата на жалителот од 25 јули 2023 година за укинување на мерката за забрана и од 10 август 2023 година за увид во случајот на обвинителот останале неодговорени и дека мерката за забрана предизвикала непоправлива штета на неговиот однос со неговата ќерка Д.

44. Судот, како господар на карактеризацијата на фактите на случајот (види *Radomilja and Others v. Croatia* [GC], бр. 37685/10 и 22768/12, §§ 110-26, 20 март 2018 година, и *Grosam v. Czech Republic* [GC], бр. 19750/13, § 90, 1 јуни 2023 година), не се смета себеси за обврзан од карактеризацијата дадена од жалителот или од Владата (види *Ghișoiu v. Romania* (одлука), бр.40228/20, § 42, 29 ноември 2022 година). Според тоа, при доставувањето на известувањето за жалбите на жалителот, Судот сметаше дека е посоодветно овие наводи да се испитаат согласно член 8 од Конвенцијата (спореди, на пример, *Popadić v. Serbia*, бр. 7833/12, § 70, 20 септември 2022 година; *Chizhov v. Russia*, бр. 11536/19, §§ 39-40, 6 јули 2021 година; и *Širvinskas v. Lithuania*, бр. 21243/17, § 77, 23 јули 2019 година). Член 8 од Конвенцијата гласи вака:

„1. Секој има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и неговата преписка.“

2. Јавниот орган не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа е во согласност со закон и е неопходно во демократско општество во интерес на националната безбедност, јавната безбедност или економската благосостојба на земјата, за спречување на нереди или криминал, за заштита на здравјето или моралот или за заштита на правата и слободите на другите.“

А. Прифатливост

1. Приговор на Владата

45. Владата изнесе приговор за ненавремено поднесување, наведувајќи дека жалителот ја поднел жалбата до Судот дури на 21 јули 2023 година, односно по истекот на рокот од четири месеци, сметан од 7 март 2023 година, датумот на кој му било доставено решението за применетата мерка за забрана.

46. Жалителот го оспори овој приговор.

47. Судот повторува дека, по правило, релевантниот рок започнува да тече од датумот на донесување на конечната одлука во рамките на постапката за исцрпување на домашните правни средства (види, меѓу другите, *Savickis and Others v. Latvia* [GC], бр. 49270/11, § 131, 9 јуни 2022 година, и *Китановска и Барбуловски против Северна Македонија*, бр. 53030/19, § 41, 9 мај 2023 година). Член 35 § 1 не може да се толкува

како да се налага од жалителот да го информира Судот за својата жалба пред да биде донесена конечна одлука во домашната постапка, бидејќи такво барање би било во спротивност со принципот на супсидијарност (види, меѓу другите, *Lekić v. Slovenia* [GC], бр.36480/07, § 65, 11 декември 2018 година, и *Влаисављевиќ против Северна Македонија*, бр. 23215/21, § 33, 25 јуни 2024 година). Во овој случај, мерката за забрана што ја издал судијата на претходна постапка на 6 март 2023 година не била конечна одлука, туку била подложна на жалба (член 146(6) од Законот за кривична постапка – види став 37 погоре). Жалителот поднел жалба до тричлениот совет, кој ја оценил неговата жалба по суштината на случајот и ја отфрлил со одлука од 15 март 2023 година, која му била доставена на 22 март 2023 година. Оттаму, жалителот ја поднел својата жалба во рок од четири месеци од датумот на доставување на конечната одлука што ја донел тричлениот совет. Според тоа, Судот го отфрла приговорот на Владата дека жалителот не го почитувал рокот од четири месеци.

2. Други основи за недопуштеност

48. Во однос на жалбата на жалителот во врска со наводното отсуство на одговор на неговото барање од 10 август 2023 година за увид во случајот на обвинителот, Судот забележува дека Владата, во своите забелешки за суштината на случајот, навела дека адвокатот на жалителот го видел случајот на обвинителот на 17 август 2023 година. Жалителот не го оспорил овој поднесок. Судот понатаму забележува дека аргументот на Владата е потврден со официјалната белешка на јавниот обвинител (види став 32 погоре). Понатаму, нема индикации дека жалителот направил каков било последователен обид самиот да го разгледа случајот или дека на кој било начин бил спречен во тоа. Во овие околности, Судот смета дека оваа жалба е очигледно лошо основана и мора да се прогласи за недозволена согласно член 35 § 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

3. Заклучок во врска со прифатливоста

49. Судот смета дека преостанатите жалби на жалителот не се ниту очигледно неосновани, ниту недопуштени врз основа на кои било други основи наведени во член 35 од Конвенцијата. Затоа, тие мора да бидат прогласени за допуштени.

Б. Заслуги

4. Поднесоци на страните

(а) Жалител

50. Жалителот тврдеше дека судијата на претходна постапка и тричлениот совет не ги потврдиле доволно наводите од мајката и не дале соодветно образложение при издавањето и потврдувањето на мерката за забрана. Наводите на мајката дека жалителот бил насилен кон Д. не се засновале на никакви конкретни настани или дејствија од страна на жалителот. Дополнително, немало докази дека Д. била жртва на физичко или психичко малтертирање. Судовите не потврдиле дали Д. имала повреди. Медицинските извештаи доставени од мајката биле изготвени непосредно пред поднесувањето на кривичната пријава и истите биле изготвени од страна на психијатар од приватна здравствена установа кој никогаш не бил сослушан од страна на надлежните судови. На денот кога судијата на претходна постапка ја издал мерката за забрана за приближување, жалителот бил приведен и изведен пред Судот, без да има никаква можност да достави писмени докази. Тој ги доставил таквите докази веднаш штом му било дозволено, заедно со неговата жалба против изречената мерка. Мерката за забрана предизвикала непоправливо нарушување на неговиот однос со Д. и влијаела врз исходот на постапката за старателство.

51. Жалителот понатаму тврдеше дека судијата на претходна постапка не ја извршил пропишаната периодична проценка на мерката за забрана два месеци по нејзиното изрекување, како што е пропишано со домашното законодавство. Според него, логично било судијата на претходна постапка да донесе одлука по извршеното преиспитување. Жалителот истакна дека судијата можел да ја укине мерката за забрана дури и пред одлуката за отфрлање на кривичната пријава да стане правосилна. Според него, правото на мајката да поднесе жалба против таа одлука било ирелевантно.

(б) Влада

52. Владата тврдеше дека мерката за забрана не претставувала мешање во правото на почитување на семејниот живот на жалителот, со оглед на тоа што Д. одбивала да го види. Мерката за забрана не го лишила од неговите родителски права, ниту пак ги ограничила другите начини на контакт меѓу него и Д. (на пример, преку телефон). Мерката за забрана имала законска основа (член 146(1)(5) и (6) од Законот за кривична постапка) и имала легитимна цел, меѓу другото, да го заштити физичкото и менталното здравје на Д. Исто така, таа била пропорционална мерка во дадените околности. Судијата на претходна постапка ја издал истиот ден кога го примил барањето на обвинителот,

откако ги проценил сите достапни докази и го сослушал жалителот, кој пак не поднел никакви докази кои ја потврдуваат неговата изјава. И судијата на претходна постапка и тричлениот судски совет дале релевантни и доволни причини за донесените одлуки.

53. Владата го оспори тврдењето на жалителот дека судијата на претходна постапка не ја преиспитувал на секои два месеци потребата од продолжено важење на мерката за забрана. Релевантното домашно законодавство не прецизирало дека таквата преиспитување треба да се изврши со одлука, а жалителот не доставил никакви докази за спротивното. Имајќи предвид дека жалителот поднел барање за укинување на мерката за забрана дури на 25 јули 2023 година (односно, по донесување на првостепена одлука за отфрлање на кривичните пријави на 12 мај 2023 година), може да се заклучи дека дури и тој самиот не сметал дека потребата од продолжено важење на мерката за забрана престанала да постои пред да биде отфрлена кривичната пријава. По предлогот од 25 јули 2023 година, судијата на претходна постапка повторно ја преиспитал и ја потврдил потребата мерката за забрана да продолжи да се применува. Мерката за забрана била укината по сопствено барање на судијата само седумнаесет дена откако бил информиран дека кривичните пријави против жалителот се конечно отфрлени, што се смета за разумно одложување. Мерката за забрана се применувала речиси седум месеци, што не се оценува како прекумерно.

5. Проценка на Судот

(а) Општи принципи

54. Судот повторува дека взаемното уживање на родител и дете во меѓусебно присуство претставува основен елемент на семејниот живот - дури и кога односот меѓу родителите е нарушен. Семејниот живот во државите договорнички опфаќа широк спектар на родителски права и одговорности во однос на грижата и воспитувањето на малолетни деца. Домашните мерки што го попречуваат уживањето во семејниот живот претставуваат мешање во правото на почитување на семејниот живот. Секое такво мешање претставува прекршување на овој член освен ако не е „во согласност со законот“, не се стреми кон цел или цели што се легитимни според став 2 од член 8 и може да се смета за „неопходно во демократско општество“. (види, меѓу многу други авторитети, *X and Others v. Slovenia*, бр. 27746/22, §§ 144-46, 19 декември 2024 година, со дополнителни упатувања).

(i) „Во согласност со законот“

55. Општите принципи во врска со законитоста на мешањето според член 8 од Конвенцијата неодамна беа сумирани во *Guiliano Germano v. Italy* (бр. 10794/12, §§ 91-95, 22 јуни 2023 година, со дополнителни

упатувања). За целите на овој случај, Судот повторува дека изразот „во согласност со законот“ не само што бара оспорената мерка да има одредена основа во домашното законодавство, туку се однесува и на квалитетот на предметниот закон, барајќи тој да биде достапен за засегнатите лица, предвидлив во однос на неговите ефекти и компатибилен со владеењето на правото. За домашното законодавство да ги исполни овие барања, тој мора да обезбеди и мерка на правна заштита од произволни влијанија од страна на јавните власти во правата заштитени со Конвенцијата. Процесните заштитни мерки што му се достапни на поединецот ќе бидат особено важни при утврдувањето дали тужената држава, при утврдувањето на регулаторната рамка, останала во рамките на својата маргина на проценка. Особено, Судот мора да утврди дали постапката на донесување одлуки што довела до мерки за мешање била фер и таква што ги земала предвид и со должно внимание ги уважила интересите на поединецот кои произлегуваат од член 8 (исто, §§ 91, 93 и 94).

(ii) „Неопходно во демократско општество“

56. При оценката дали мешањето во член 8 било „неопходно во демократско општество“, Судот ќе разгледа дали, во рамките на предметот како целина, причините наведени за оправдување на таа мерка биле релевантни и доволни за целите на став 2 од член 8. Поимот неопходност понатаму имплицира дека мешањето одговара на итна општествена потреба и, особено, дека е пропорционално на легитимната цел што сака да се постигне, имајќи ја предвид фер рамнотежата што треба да се воспостави помеѓу релевантните конкурентни интереси (види *Strand Lobben and Others v. Norway* [GC], бр. 37283/13, § 203, 10 септември 2019 година).

57. Мора да се има предвид дека националните власти имаат предност од директен контакт со сите засегнати лица. Од овие размислувања произлегува дека задачата на Судот не е да се замени со домашните власти во вршењето на нивните надлежности, туку да ги преиспита, во рамки на Конвенцијата, одлуките донесени од тие власти во вршењето на нивното овластување за проценка (види, меѓу многу други авторитети, *Katsikeros v. Greece*, бр. 2303/19, § 53, 21 јули 2022 година, и *Bîzdîga v. Republica Moldova*, бр. 15646/18, § 57, 17 октомври 2023 година). За таа цел, Судот мора да утврди дали домашните судови спровеле длабинско испитување на целата семејна ситуација и на цела низа фактори, особено од фактичка, емоционална, психолошка, материјална и медицинска природа, и дали направиле избалансирана и разумна проценка на интересите на сите засегнати страни, со постојана грижа за утврдување кое би било најдоброто решение за детето (види *Giannakopoulos v. Greece*, бр. 20503/20, § 51 in fine, 3 декември 2024 година, и *Širvinskas*, цитирано погоре, § 96).

58. Маргината на проценка што треба да им се даде на надлежните национални органи ќе варира во согласност со природата на прашањата и важноста на интересите што се во прашање. Според тоа, Судот признава дека властите уживаат широка маргина на проценка при одлучување за прашања поврзани со старателството. Сепак, неопходно е да постои построга контрола врз сите понатамошни ограничувања, како што се оние што ги наметнуваат властите врз родителските права на контакт, и во однос на какви било законски заштитни мерки кои имаат за цел да обезбедат ефикасна заштита на правото на родителите и децата на почитување на нивниот семеен живот. Ваквите понатамошни ограничувања носат ризик од ефективно ограничување на семејните односи меѓу мало дете и едниот или двајцата родители (види *X and Others v. Slovenia*, цитирано погоре, § 49; и *Katsikeros*, цитирано погоре, § 54).

59. Според член 8 од Конвенцијата, потребно е да се воспостави фер рамнотежа помеѓу интересите на детето и на родителот и, при воспоставување на таква рамнотежа, особено значење мора да се придаде на најдобрите интереси на детето кои, во зависност од нивната природа и сериозност, можат да ги надвладаат интересите на родителот. Според член 8, родителот не е овластен да бара да се преземат мерки што би му наштетиле на здравјето и развојот на детето (види, на пример, *Elsholz v. Germany* [GC], бр. 25735/94, § 50, ECHR 2000-VIII; *Sahin v. Germany* [GC], бр. 30943/96, § 66, ECHR 2003-VIII; и *Nechay v. Russia*, бр. 40639/17, § 52, 25 мај 2021 година).

60. Судот во тој контекст препозна дека може да биде потребно домашните судови веднаш да донесат привремени мерки врз основа на ограничени достапни докази со цел да се заштитат најдобрите интереси на детето. Во претходен случај во кој домашните власти се соочија со барем *prima facie* веродостојни наводи за тешка физичка злоупотреба на деца, Судот утврди дека привремената мерка за забрана со која тие веднаш се отстрануваат од нивното семејство не ги прекршила правата на родителите според член 8 од Конвенцијата (види *B.B. и F.B. v. Germany* бр. 18734/09 и 9424/11, § 49, 14 март 2013 година).

61. Судот не може задоволително да процени дали причините што ги навеле домашните судови биле „доволни“ за целите на член 8 § 2 без истовремено да утврди дали процесот на донесување одлуки, гледано како целина, бил праведен. Иако член 8 од Конвенцијата не предвидува изречени процедурални барања, процесот на донесување одлуки вклучен во мерките за мешање мора да биде фер и да обезбеди должно почитување на интересите заштитени со член 8. Затоа, Судот мора да утврди дали, имајќи ги предвид околностите на случајот и, особено, важноста на одлуките што треба да се донесат, жалителот бил вклучен во процесот на донесување одлуки во обем доволен за да му се обезбеди потребната заштита на неговите интереси (види *Petrov and X v. Russia*,

бр. 23608/16, § 101, 23 октомври 2018 година; *Babayeva*, цитирано погоре, § 37; и *Giannakopoulos*, цитирано погоре, § 54).

62. Член 8 од Конвенцијата ги вклучува правото на родителот да преземе мерки за повторно обединување со своето дете и обврската на националните власти да преземат такви мерки. Ова се однесува не само на случаи поврзани со присилно одземање на деца под јавна грижа и спроведување на мерки за заштита, туку и на спорови што произлегуваат во врска со контактот и живеалиштето на децата помеѓу родителите и/или други членови на семејството. Иако, националните власти не се обврзани да преземат мерки за олеснување на контактот на родител кој нема старателство по разводот, сепак, клучно е да се процени дали тие ги презеле сите разумни и неопходни чекори за олеснување на контактот во согласност со посебните околности на конкретниот случај (види, на пример, *Bierski v. Poland*, бр. 46342/19, §§ 43-44, 20 октомври 2022 година, со дополнителни упатувања).

(iii) Други релевантни принципи

63. Судот, исто така, се повикува на општите принципи во врска со обврската на државата да ги заштити поединците, а особено децата, од малтретирање (види, на пример, *Association Innocence en Danger u Association Enfance et Partage v. France*, бр. 15343/15 и 16806/15, § 157, 4 јуни 2020 година, со дополнителни упатувања). Исто така, се повторува дека позитивната обврска на државата да го спречи ризикот од повторливо насилство во контекст на семејно насилство вклучува (а) обврска за „брз“ одговор на жалбите за семејно насилство и нивно обработување со посебна внимателност; (б) да се спроведе „автономна“, „проактивна“ и „сеопфатна“ проценка на ризикот од третманот спротивен на член 3; и (в) откако ќе се идентификува ризик за жртвата на семејно насилство, да се преземат, што е можно побрзо, превентивни и заштитни оперативни мерки кои се соодветни и пропорционални на ризикот. Соодветен превентивен одговор честопати бара координација помеѓу повеќе надлежни органи (види *Bizdiga*, цитирано погоре, § 62, и упатете се на *Kurt v. Austria* [GC], бр. 62903/15, § 190, 15 јуни 2021 година).

(б) Примена на овие принципи во овој случај

(iv) Дали имало мешање во правото на жалителот на семеен живот

64. Судот најпрвин забележува дека изречената мерка за забрана од судијата на претходна постапка му забранувала на жалителот да се приближува до Д. на растојание помало од 100 метри, како и да ги посетува нејзиниот дом и училиште (види став 24 погоре). Всушност, на жалителот му било оневозможено лично да ја види својата

деветгодишна ќерка. Судот во многу наврати утврдил дека одлуките со кои се ограничуваат правата за контакт на жалителите со нивните деца претставува мешање во нивното право на семеен живот (види, меѓу многу други, *Bizdiga*, цитирано погоре, § 55, и *Katsikeros*, цитирано погоре, § 49; споредете *Giuliano Germano*, цитирано погоре, §§ 77 и 81). Во овој случај, Владата тврдеше дека мерката за забрана не претставува мешање во правото на почитување на семејниот живот на жалителот, со оглед на тоа што Д. одбивала да го види. Сепак, Судот не е убеден од овој аргумент. Прво, тој потсетува дека правото на детето да ги изрази своите ставови не треба да се толкува како безусловно право на вето на децата без да се земат предвид други релевантни фактори и да се изврши испитување за да се утврдат нивните најдобри интереси; таквите интереси нормално налагаат одржување на врските на детето со своето семејство, освен во случаи кога тоа би му наштетиле на здравјето и развојот на детето (види, на пример, *Suur v. Estonia*, бр. 41736/18, § 79, 20 октомври 2020 година). Судот понатаму забележува дека пред изрекување на мерката за забрана на 6 март 2023 година, немало одлука од надлежните домашни органи со која бил забранет контакт на жалителот со Д., ниту поради нејзината изразената желба да не го контактира, ниту поради која било друга причина. Напротив, на 23 јануари 2023 година Центарот донел одлука со која се регулираат правата на контакт на жалителот со Д., според која тој требал да остварува средби со Д., меѓу другото, секоја среда и секој втор викенд (види став 9 погоре). Се чини дека оваа одлука никогаш не била спроведена бидејќи во јануари, февруари и март 2023 година жалителот постојано поднесувал жалби до Центарот дека не можел да ја види Д. (види став 10 погоре). Меѓутоа фактот што одлуката за контакт не била спроведена, од причини кои се чини дека не можат да му се припишат на жалителот, не може да доведе до заклучок дека мерката за забрана не го попречувала правото на жалителот да ја види Д., како што е предвидено со наведената одлука. Поради тоа, Судот заклучува дека мерката за забрана претставува мешање во правото на жалителот на почитување на неговиот семеен живот.

(ii) Дали мешањето било „во согласност со законот“ и дали имало легитимна цел

65. Судот констатира дека мерката за забрана била донесена врз основа на член 146(1)(5) и (6) од Законот за кривична постапка, факт што не го оспоруваат страните.

66. Жалителот тврдеше дека судијата на претходна постапка не ја извршил задолжителната двомесечна повторна проценка на потребата од мерката за забрана, како што е пропишано со член 146(3) од Законот за кривична постапка (види став 37 погоре). Владата не го оспори фактот дека релевантното домашно законодавство предвидува ваква

редовна, двомесечна повторна проценка. Владата тврдењето го насочи кон тоа дека законот не го обврзува судијата на претходна постапка да донесе одлука врз основа на резултатите од таа повторна проценка. Судот, од една страна, констатира дека член 146(3) од Законот за кривична постапка не предвидува експлицитно дека периодичните повторни процени треба да се спроведуваат преку формална одлука, како што е случајот со член 146(6) (види став 37 погоре) кој се однесува на првичното изрекување или последователното укинување на мерките на претпазливост. Од друга страна, јавно достапната домашна судска пракса укажува дека барем еден суд во тужената држава донел формална одлука во врска со периодичното преиспитување на мерката на претпазливост (види став 38 погоре). Судот има сериозни сомнежи во однос на тоа дали толкувањето на член 146(3) од Законот за кривична постапка што го предложи Владата може да се смета за предвидливо. Сепак, врз основа на наодите и анализата изнесени во ставовите 75-78 подолу, Судот не смета дека е потребно да утврди дали продолжената примена на мерката за забрана до нејзиното укинување на 2 октомври 2023 година е во согласност со барањето за законитост согласно член 8 став 2 од Конвенцијата. Судот смета дека прашањето дали домашното законодавство кое го регулира задолжителното периодично преиспитување на мерката за забрана му обезбедило на жалителот доволни процедурални гаранции е тесно поврзано со прашањето за пропорционалноста на таа мерка и ќе биде разгледано во соодветниот дел подолу.

67. Во однос на целта на мешањето, Судот забележува дека во своите одлуки, судијата на претходна постапка и тричлениот судски совет се осврнале на потребата да се обезбеди непречено водење на кривичната постапка против жалителот и особено да се спречи потенцијалното несоодветно влијание на жалителот врз изјавите на мајката и Д. во оваа постапка. Покрај тоа, во двете одлуки биле земени предвид психолошкото и менталното здравје на Д. (види ставови 24 и 26 погоре). Затоа, Судот прифаќа дека мешањето во правото на жалителот на семеен живот се стремело кон легитимни цели за спречување на нереди или криминал (спореди *Giuliano Germano*, цитирано погоре, § 122; *Deltuva v. Lithuania*, бр. 38144/20, § 38, 21 март 2023 година; и *Hagyó v. Hungary*, бр. 52624/10, § 77, 23 април 2013 година) и заштитата на здравјето на Д. и нејзините права и слободи (спореди, на пример, *E.M. and Others v. Norway*, бр. 53471/17, § 51, 20 јануари 2022 година; *Katsikeros*, цитирано погоре, § 51; и *D'Alconzo v. Italy*, бр. 64297/12, § 62, 23 февруари 2017 година).

(iii) Дали мешањето било „неопходно во демократско општество“

68. Судот смета дека уште на самиот почеток е важно да се истакне дека оспорената мерка за забрана не е издадена во редовна постапка

поврзана со утврдување на правата за контакт помеѓу жалителот и неговата ќерка. Таа е издадена како мерка на претпазливост (спореди *B.B. u F.B. v. Germany*, цитирано погоре, § 49) во кривична постапка и, како таква, е донесена брзо и врз основа на ограничен достапен материјал. Судот е свесен за предизвиците што произлегуваат во вакви околности и ќе ја продолжи својата анализа земајќи ја предвид оваа посебна карактеристика на случајот.

69. Судот констатира дека според домашното законодавство, мерката за забрана треба да се применува најдоцна до донесувањето на конечната одлука по кривичните пријави против жалителот. Таа не претставува трајно или неповратно разделување помеѓу жалителот и неговата ќерка Д. (спореди, на пример, *G.M. v. France*, бр. 25075/18, § 54, 9 декември 2021 година, и *E.M. and Others v. Norway*, цитирано погоре, § 57). Сепак, дури и ако е само за ограничен временски период, мерката за забрана ефикасно му забранила на жалителот да има каков било личен контакт со неговата деветгодишна ќерка. Имајќи ја предвид сериозноста на мешањето, Судот мора да спроведе соодветно построга контрола при оценувањето на причините што ги навел судијата на претходна постапка и тричлениот судски совет при донесувањето и потврдувањето на мерката за забрана.

70. Во таа смисла, релевантните одлуки се осврнале на потребата од спречување можни несоодветни влијанија на жалителот врз мајката и Д., особено, на потребата да се добијат нивните непристрасни изјави во кривичната постапка против жалителот. Судот во овој поглед забележува дека оспорените одлуки не се осврнале на никакви индикации дека жалителот некогаш се обидел или во иднина ќе се обиде да влијае врз мајката или Д. Особено, немало индикации дека жалителот се обидел да влијае врз мајката во контекст на кривичната пријава против него за закана кон мајката на Д., која била поднесена до јавниот обвинител повеќе од два месеци пред да се издаде мерката за забрана (види став 17 погоре).

71. Судот забележува дека во своите одлуки и судијата на претходната постапка и тричлениот совет се осврнале на физичкото и менталното здравје на Д. Судот е особено свесен за обврската на државата да се обезбеди ефикасна заштита, особено, на децата и другите ранливи лица, и да се вклучат разумни мерки за спречување на малтретирање кога властите имаат или треба да имаат сознанија за такви случаи (види *Association Innocence en Danger u Association Enfance et Partage*, цитирано погоре, § 157). Судот смета дека ефективната заштита во временски чувствителни контексти може да бара усвојување на итни мерки насочени кон спречување на малтретирање. Оваа потреба е одразена и во релевантните одредби од Истанбулската конвенција и нејзиниот Појаснувачки извештај, како и во Насоките за правда на децата (види ставови 40-42 погоре).

72. Во предметниот случај, мерката за забрана била изречена во контекст на две кривични пријави против жалителот, вклучувајќи една за наводно физичко и психолошко насилство врз Д. Барањето на обвинителот за мерката за забрана било придружено, меѓу другото, со медицински белешки и извештаи, кои укажуваа дека Д. била лута, вознемирена и анскиозна, како и со изјавата на Д. дека жалителот претходно ја удрил, навредувал и ѝ се заканувал, што било поткрепено со изјавата на нејзината баба по мајка (види ставови 21-22 погоре). Овој доказ можел веројатно да даде *prima facie* веродостојност на наводите против жалителот. Понатаму, судијата на претходна постапка ја издал мерката за забрана истиот ден кога обвинителот го поднел релевантното барање. Точно е, како што тврди жалителот, дека ниту еден од медицинските извештаи доставени до судијата на претходна постапка не укажува на физичко повредување на Д. Исто така, точна е и констатацијата дека судијата на претходна постапка не образложил зошто не ги прифатил тврдењата на жалителот дека не можел да изврши никакво насилство врз Д. бидејќи не ја видел во периодот опфатен во кривичната пријава. Сепак, Судот е подготвен да прифати дека со изрекување на мерката за забрана истиот ден, судијата поради претпазливост дејствувал брзо за да ги заштити интересите на Д. кои биле од најголема важност (спореди *N.V. u C.C. v. Malta*, бр. 4952/21, § 66, 10 ноември 2022 година). Со оглед на сериозната природа на обвинувањата пред него, Судот смета дека не било неразумно судијата на претходна постапка да донесе итни мерки што резултираа со привремено прекинување на личниот контакт помеѓу жалителот и Д. (спореди *R.M. v. Latvia*, бр. 53487/13, §§ 106 и 109, 9 декември 2021 година, и *B.B. and F.B. v. Germany*, бр. 18734/09 и 9424/11, § 49, 14 март 2013 година).

73. Сепак, овие размислувања не се применливи во однос на постапувањето на тричлениот судски совет при донесување на одлуката во врска со жалбата на жалителот против мерката за забрана. Точно е дека Советот постапил брзо и донел одлука само шест дена по поднесувањето на жалбата. Сепак, Судот смета дека тричлениот совет не бил спречен да изврши подетално испитување на околностите на случајот, барем врз основа на внимателен преглед на материјалот што веќе бил достапен во списите на предметот. Во овој контекст, за разлика од судијата на претходна постапка, тричлениот совет имал пристап до дополнителни докази поднесени од жалителот со неговата жалба. Доказите вклучувале копии од претходни жалби поднесени од жалителот до Центарот во врска со неспроведувањето на одлуката за контакт од јануари 2023 година, во кои жалителот постојано наведувал дека речиси воопшто не ја видел својата ќерка од 2 октомври 2023 година, период што го опфаќа времето во кое наводно бил насилен кон неа (октомври 2022 година до март 2023 година - види став 19 погоре).

Дополнително, жалителот доставил извештај од експерт во кој се констатира дека на денот кога наводно се заканувал, не биле испратени пораки до мајката од неговиот телефон.

74. И покрај ова, тричлениот судски совет не обезбедил никакви конкретни причини како одговор на тие дополнителни аргументи изнесени од жалителот (спореди *Širvinskas*, цитирано погоре, §§ 102 и 113). Многу краткото образложение на одлуката (види став 26 погоре) изгледа како повторување на причините наведени од судијата на претходна постапка одлуката со која била изречена мерката за забрана (спореди, *mutatis mutandis, Soares de Melo v. Portugal*, бр. 72850/14, § 115 in fine, 16 февруари 2016 година). Дополнително, одлуката не покажува дека била извршена каква било самостојна и сеопфатна проценка на ризикот (види *Bizdiga*, цитирано погоре, § 62). Советот не извршил соодветна проценка на можниот ризик од насилство врз Д., ниту ги земал предвид релевантните податоци што му биле ставени на располагање (спореди *N.V. и С.С. v. Malta*, цитирано погоре, § 66). Понатаму, не била извршена никаква проценка за тоа дали забраната за личен контакт на жалителот со Д. е во нејзин најдобар интерес, ниту било земено предвид евентуалната достапност на други мерки што би ја заштитиле Д., а воедно би резултирале со помало нарушување на контактот меѓу неа и жалителот (види *Bizdiga*, цитирано погоре, § 63, и контраст *Wetjen and Others v. Germany* (бр. 68125/14 и 72204/14, § 85, 22 март 2018 година), потенцијално во координација со Центарот, граѓанскиот суд или други релевантни државни органи.

75. Дополнително, Судот констатира дека мерката за забрана била изречена на 6 март 2023 година и укината на 2 октомври 2023 година, односно истата важела речиси седум месеци. Согласно член 146(3) од Законот за кривична постапка и како што е наведено во самата одлука со која е изречена мерка за забрана (види став 24 погоре), требало да се извршуваат преоценики на потребата од понатамошно опстојување на а секои два месеци, односно најдоцна до 6 мај, 6 јули и 6 септември 2023 година.

76. Дури и доколку се претпостави дека судијата на претходна постапка ги извршил потребните повторни проценки без да донесе писмени одлуки, во такви околности би било невозможно да даде какво било образложение, а камоли релевантно и доволно образложени за понатамошно опстојување на мерката за забрана. Во отсуство на образложени одлуки, Судот не може да утврди дали судијата спровел неопходно длабинско и суштинско испитување според член 8 (види став 57 погоре), земајќи ги предвид сите релевантни аспекти на семејната ситуација и проценувајќи ги интересите на сите засегнати страни, вклучувајќи ги и најдобрите интереси на Д.

77. Понатаму, задолжителната периодична повторна проценка на потребата од мерката за забрана претставува важна процедурална

гаранција која го обврзува судот внимателно да го следи развојот на кривичната постапка и однесувањето на засегнатите страни, овозможувајќи му да ја укине мерката за забрана кога потребата за неа повеќе нема да постои. Сепак, во конкретниот случај, нема индикации дека за целите на периодична повторна проценка, судијата на претходна постапка побарал или добил какви било информации од обвинителот за текот на кривичната истрага, како што направил по предлогот на жалителот од 25 јули 2023 година за укинување на мерката за забрана (види став 31 погоре). Овие случувања го вклучуваа извештајот на експертот од 10 април 2023 година, во кој не се пронајдени знаци дека Д. била изложена на физичко или психолошко малтретирање (види став 29 погоре) и одлуката на обвинителот од 12 мај 2023 година со која се отфрлаат кривичните пријави против жалителот (види став 30 погоре). Понатаму, нема индикации дека судијата на претходна постапка побарал или добил какви било информации од Центарот или од граѓанскиот суд во врска со развојот на семејната ситуација. Судот смета дека периодичната повторна проценка врз основа на информациите што му биле достапни на судијата на претходна постапка во моментот кога првично ја издал мерката за забрана не можела да понуди ниту да подразбира никакво суштинско преиспитување на потребата од понатамошно опстојување на потребата од забраната и, следствено, била лишена од каква било цел.

78. Судот констатира дека жалителот не бил ниту информиран за, ниту вклучен во каква било проценка спроведена од страна на судијата на претходна постапка, при што Владата не го оспори ова. Неговото формално барање од 25 јули 2023 година за укинување на мерката за забрана останало без одговор. Судот не може да не заклучи дека во однос на задолжителната повторна проценка за неопходноста од понатамошно опстојување на мерката за забрана, на жалителот не му биле обезбедени никакви процедурални гаранции што би можеле да му овозможат да ги заштити своите интереси за обединување со својата ќерка.

79. Накратко, недоволното образложение во одлуката на тричлениот судски совет со која се потврдува мерката за забрана, заедно со отсуството на формални образложени одлуки, недостатокот на суштинска проверка врз основа на релевантни ажурирани информации и неуспехот жалителот да се вклучи во задолжителното периодично преиспитување на мерката за забрана, не ги исполнило процедуралните барања согласно член 8 од Конвенцијата.

80. Горенаведените наоди се доволни за Судот да заклучи дека имало повреда на член 8 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

81. Член 41 од Конвенцијата го предвидува следново:

„Доколку Судот утврди дека имало повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна дозволува само делумна отштета, Судот, доколку е потребно, ќе додели правичен надомест на оштетената страна.“

A. Оштета

82. Жалителот побара компензација за нематеријална штета, со барање Судот да ја утврди нејзината висина врз основа на принципот на правичност.

83. Владата изнесе став дека не постои причинско-последична врска помеѓу повредата на Конвенцијата и барањето на жалителот за нематеријална оштета.

84. Судот оценува дека жалителот претрпел страдање и емоционална болка како директна последица од утврденото прекршување, која не може да се смета за целосно компензирана само со утврдувањето на прекршувањето. Согласно проценката на правичен надомест, на жалителот му се доделуваат 4.500 евра (ЕУР) за не...-материјална штета, плус било каков данок што може да се наплати.

B. Трошоци и надоместоци

85. Жалителот, исто така, побара надомест од приближно 1.610 ЕУР за трошоци и надоместоци настанати во постапката пред Судот.

86. Владата го оспори ова барање како неосновано и непропорционално.

87. Според судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест само доколку докаже дека тие биле всушност и нужно направени и се разумни по обем (види, на пример, *Митревска против Северна Македонија*, бр. 20949/21, § 66, 14 мај 2024 година). Во овој случај, имајќи ги предвид документите што ги поседува и горенаведените критериуми, Судот смета дека е разумно да додели сума од 1.460 ЕУР за трошоци и надоместоци, плус било каков данок што може да се наплати.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Утврди* дека наводите на жалителот во делот што се однесува на наводната повреда поради непостапување по неговото барање за увид во списите на предметот од страна на јавниот обвинител е недозволена, додека останатиот дел од жалбата е дозволен;

2. *Утврди* дека има повреда на член 8 од Конвенцијата поради процедуралните недостатоци при потврдувањето и периодичното преиспитување на мерката за забрана;
3. *Утврди*
 - (a) дека тужената држава треба да му ги исплати на жалителот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане правосилна во согласност со член 44 став 2 од Конвенцијата, следните износи, кои треба да се конвертираат во валутата на тужената држава по курсна стапка што важи на денот на порамнување:
 - (i) 4.500 ЕУР (четири илјади и петстотини евра), плус било каков данок што може да се наплати, во однос на нематеријална штета;
 - (ii) 1.460 ЕУР (илјада четиристотини и шеесет евра), плус било каков данок што може да се наплати, во однос на трошоци и надоместоци;
 - (b) дека од истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се плаќа проста камата на горенаведените износи по стапка еднаква на маргиналната каматна стапка за позајмици на Европската централна банка за време на периодот на неплаќање плус три процентни поени;
4. *Го отфрли* остатокот од барањето на жалителот за правичен надомест.

Изготвено на англиски јазик и доставено во писмена форма на 24 јуни 2025 година, согласно член 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Dorothee von Arnim
Заменик секретар

Arnfinn Bårdsen
Претседател